

بررسی عوامل موثر بر وضعیت گردشگری محور ارتباطی خرم آباد- پلدختر

سیامک شرفی^{*}، استادیار گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران.

مریم بیرانوندزاده، دانش آموخته دکتری گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

نوبخت سبحانی، دانش آموخته دکتری گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم انسانی، واحد علوم تحقیقات تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

پذیرش نهایی: ۱۳۹۹/۱۱/۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۵/۲۴

چکیده

گردشگری یکی از پویاترین فعالیت‌های اقتصادی عصر حاضر است که از طریق ترکیب و به کارگیری همزمان منابع داخلی و خارجی، منافع اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی و فرهنگی زیادی را به دنبال دارد. اگر صنعت گردشگری با توجه به چارچوب و اصول توسعه پایدار و با مشارکت مناسب بخش دولتی و خصوصی به طور صحیح برنامه ریزی یابد، می تواند موجب تقویت ساختار اجتماعی - فرهنگی باشد، ارزش میراث فرهنگی و طبیعی را بالا برده و منجر به اثرات مثبت اقتصادی گردد. پژوهش حاضر در محدوده محور گردشگری خرم آباد- پلدختر با روش توصیفی- تحلیلی و با هدف بررسی ابعاد موثر بر وضعیت گردشگری این محور تدوین شده است. جامعه آماری مورد مطالعه، ۳۰ نفر از کارشناسان و متخصصان حوزه گردشگری در محدوده استان لرستان بوده اند و داده های تحقیق در قالب مدل تحلیلی SWOT و AHP مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج تحقیق نشان داد که مستعد بودن منطقه جهت سرمایه گذاری و برنامه ریزی گردشگری، ناکارآمدی استفاده از ابزارهای نوین در اطلاع رسانی گردشگری و عدم کفایت زیرساخت ها و تجهیزات ارتباطات و فناوری اطلاعات، افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه گذاری در بخش گردشگری و عدم ارائه تسهیلات لازم برای بخش خصوصی به ترتیب مهمترین نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید پیش روی توسعه گردشگری محور مورد مطالعه هستند. همچنین راهبرد ST، مناسب ترین راهبرد برای توسعه گردشگری مسیر ارتباطی خرم آباد- پلدختر در نظر گرفته شده است.

واژگان کلیدی: قابلیت های گردشگری، تحلیل سلسله مراتبی و سوآت، محور گردشگری خرم آباد - پلدختر.

^{*} نویسنده مسئول Email:sharafi.si@lu.ac.ir

نحوه استناددهی به مقاله:

شرفی، سیامک، بیرانوندزاده، مریم، نوبخت (۱۳۹۹). بررسی عوامل موثر بر وضعیت گردشگری محور ارتباطی خرم آباد- پلدختر. فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی. سال اول، شماره ۲ (۲). صص ۸۹-۱۰۵. Doi:10.29252/gasma.1.4.89

۱. مقدمه

گردشگری پدیده‌ای چند بعدی است که ابعاد مختلف جامعه (اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و غیره) و محیط را تحت تاثیر قرار می‌دهد (هال و پگ^۱، ۲۰۰۲). صنعت گردشگری با ماهیتی چندبعدی علاوه بر تأمین نیاز گردشگران، باعث تغییرات عمده‌ای در سیستم جامعه میزبان می‌گردد (دوایر و همکاران^۲، ۲۰۰۹: ۶۷). پیشرفت تکنولوژی در قرن بیست و یکم، باعث ایجاد وقت آزاد و افزایش رفاه بیشتری برای گذراندن اوقات فراغت انسان شده است به طوری که این قرن، عصر توریسم نامگذاری شده است (پاپلی‌یزدی و سقایی، ۱۳۹۰). گردشگری یکی از بزرگترین و سودآورترین صنایع در جهان است و در بسیاری از کشورها به عنوان یک استراتژی توسعه از آن استفاده می‌شود (اکبری و مرادی پور، ۲۰۱۴: ۴۱). به طوری که بسیاری از کشورها صنعت گردشگری را به عنوان منبع اصلی درآمد، اشتغال، رشد بخش خصوصی و توسعه ساختار زیربنایی می‌دانند. در قرن بیست و یکم، صنعت گردشگری به ابزاری اصلی برای ارتقای کیفیت زندگی و به یکی از نیروهای شکل‌دهنده جهان امروز تبدیل شده است (دیسبولز^۳، ۲۰۰۴: ۶۷).

گردشگری یکی از پویاترین فعالیت‌های اقتصادی عصر حاضر است که از طریق ترکیب و بکارگیری همزمان منابع داخلی و خارجی، منافع اجتماعی، اقتصادی، زیست-محیطی و فرهنگی زیادی را به دنبال دارد. امروزه گردشگری به قدری در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها اهمیت یافته است که اقتصاددانان آن را صادرات نامرئی نام نهاده‌اند و از آن به عنوان رکن اصلی توسعه پایدار یاد می‌کنند (عباسی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۸۰). این پدیده بر بنیاد

گردش و جابجایی استوار است و این نیز زاده نیازهای گوناگون اندیشه، فرهنگ، اجتماع و اقتصاد است. گردشگری بیان‌کننده وابستگی انسان به شناخت تازه‌ها و مکان‌های گوناگون است. در دوره کنونی که دگرگونی دست‌ساخته گردش و سرگرمی داشته باشد، سفر به مکان‌های دیدنی و زیبایی طبیعی و باستانی بهترین گزینه برای آرامش روان انسان هاست (زاهدی، ۱۳۸۵: ۲).

امروزه گردشگری یکی از مهم‌ترین منابع درآمد تعداد زیادی از کشورهای جهان به حساب می‌آید (ثروتی و کزازی، ۱۳۸۵). با روند کنونی توسعه سریع و پرشتاب صنعت گردشگری، روش‌های سنتی و قدیمی به کار گرفته شده به تدریج کارآیی خود را از دست می‌دهد و در این عرصه موفقیت از آن کسی است که روش‌های نو و جاذبه‌های جدید را ارائه کنند (موسوی و همکاران، ۱۳۹۶). یکی از نخستین گام‌ها در برنامه‌ریزی برای توسعه گردشگری منطقه، داشتن شناخت کامل از محیط زیست است به گونه‌ای که ضمن شناسایی مناسب‌ترین مکان برای توسعه گردشگری، پهنه‌های نامناسب یا در معرض خطرو نیازمند حفاظت یا احیاء نیز مشخص شوند تا بدین ترتیب ضمن طرح ریزی برای ارائه بهترین و سودآورترین برنامه‌ها، اصول توسعه پایدار نیز رعایت شود (فکری‌زاد و وثوقی، ۱۳۹۶: ۱۰۱).

در ایران صنعت گردشگری از ظرفیت‌های بسیار بالایی برای رشد و توسعه برخوردار است. براساس گزارش سازمان جهانی گردشگری، ایران رتبه دهم جاذبه‌های باستانی و تاریخی و رتبه پنجم جاذبه‌های طبیعی را در جهان دارا است (تقی زاده انصاری، ۱۳۸۳). نکته‌ای که باید در نظر داشت شناسایی استعدادها، پتانسیل‌ها و ظرفیت مکان‌های گردشگری است تا با سرمایه‌گذاری بهینه بتوان در جهت توسعه پایدار هر چه بیشتر این مناطق گام برداشت.

¹ Hall and Page² Dwyer et al³ Desbiolles

هتل های سنگاپور مهمترین عواملی است که به درآمد بخش گردشگری کمک کرده است.

کُنْگ و نگوین^۲ (۲۰۱۷) عوامل موثر بر رضایت گردشگران و قصد بازگشت آنها در شهر هو چی مین ویتنام را با استفاده از پرسشنامه و تکنیک های آماری مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که قصد بازگشت مجدد گردشگران و رضایت آنها به طور مستقیم و غیرمستقیم به تفریح و سرگرمی، محیط طبیعی و جاذبه های تاریخی و فرهنگی محدوده مورد مطالعه وابسته است.

رُدینگوز و همکاران^۳ (۲۰۱۸) عوامل موثر بر تقاضای گردشگری در مکزیک (تحلیل رقابتی) را مورد بررسی قرار داده و نتیجه گرفتند که در درازمدت، قیمت یک عامل موثر در تصمیم خرید در هر دو بازار (مکزیک و کاستاریکا) مورد بررسی است. هم چنین بازار نسبت به تغییرات قیمت خدمات توریستی حساس است و در مقصدی که قیمت های بهتری ارائه می دهد، تمایل بیشتری وجود دارد. موحد و دولتشاه (۱۳۹۰) به بررسی ظرفیت های گردشگری شهری خرم آباد جهت توسعه گردشگری پرداخته اند. نتایج تحقیق آنها نشان داد که شهر خرم آباد ظرفیت لازم را برای تبدیل شدن به قطب گردشگری دارد و بین زیرساخت ها و خدمات شهری و توسعه گردشگری در شهر خرم آباد رابطه معنی داری وجود دارد.

عزیزیان و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی مهمترین راهکارهای توسعه گردشگری در شهرستان پلدختر را ارائه داده اند. بهاروندی (۱۳۹۲)، نقش تالاب های ولیعصر در جذب گردشگر و تأثیر آن بر شهر پلدختر را مورد مطالعه قرار داده است و عنوان کرده اند که در حال حاضر تالاب ها بنا به دلایل مختلف از جمل عوامل انسانی و طبیعی در آستانه نابودی قرار دارند که لازم است در ابتدا با جلب

یکی از مناطق مستعد توسعه گردشگری در ایران و استان لرستان، شهرستان پلدختر در جنوب این استان است که دارای جاذبه های تاریخی و طبیعی متنوعی مانند تالاب های پلدختر، غار کوگان، پل کلهر، آبشار افرینه و غیره است که هر ساله گردشگران زیادی از این مناطق بازدید می کنند. اما نبود اطلاعات جامع و پایه در مورد بررسی پتانسیل های گردشگری، عدم شناسایی نقاط قوت و ضعف گردشگری و ارائه برنامه ریزی های مدون در راستای تقویت گردشگری و اشتغال زایی برای جوامع محلی به ویژه در محور گردشگری خرم آباد - پلدختر از جمله مسائلی است که اخیراً مورد توجه برنامه ریزان و مسئولان منطقه قرار گرفته است. محور گردشگری خرم آباد - پلدختر دارای قابلیت های گردشگری متنوعی است و برای موفقیت در زمینه گردشگری منطقه مورد مطالعه، باید از لحاظ اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی پایداری داشته و به منظور داشتن پایداری، باید به دقت برنامه ریزی و مدیریت شود و عوامل مختلف را در ملاحظات خود مورد توجه قرار داد. بنابراین در این راستا، پژوهش حاضر با هدف بررسی ابعاد موثر بر وضعیت گردشگری محور ارتباطی خرم آباد - پلدختر تدوین شده است. با توجه به اهمیت صنعت گردشگری مطالعات متعددی در داخل و خارج از کشور انجام شده است که در زیر به چند مورد از تحقیقاتی که ارتباط موضوعی با تحقیق حاضر دارند، اشاره شده است.

سوپرایتو^۱ (۲۰۱۲) عوامل موثر بر توسعه گردشگری در سنگاپور را مورد مطالعه قرار داده و نتیجه گرفته است که قیمت شاخص مصرف کننده بر روند افزایشی تعداد گردشگران به سنگاپور تأثیر دارد. هم چنین عوامل بسیاری وجود دارد که به درآمد بخش گردشگری کمک کرده اند، اما با این وجود، نتیجه این مطالعه نشان داد که تنها تعداد

^۲ Khuong & Nguyen

^۳ Rodríguez et al

^۱ Suprayitno

مشارکت مردمی و نهادهای مرتبط اقدامات فوری در راستای نجات و احیا آنها به عمل آمده و سپس با برنامه-ریزی مناسب عملیات حفاظت و توسعه تالابها را جهت جذب گردشگر به عمل آورند.

عبدلی و همکاران (۱۳۹۴) در مقاله‌ای با عنوان نقش جاذبه‌های اکوتوریستی در توسعه گردشگری شهرستان خرم‌آباد با استفاده از مدل راهبردی SWOT به این نتیجه رسیده‌اند که عدم بهره‌برداری اصولی و ضعف بینش مدیران محلی نسبت به مسئله زیست‌محیطی، جاذبه‌های اکوتوریستی، کمبود نیروی متخصص و آموزش‌دیده، ضعف فرهنگی، نبود زیرساخت‌های مناسب از جمله راه‌های آسفالت و عدم امنیت کافی در اطراف این جاذبه‌ها، بهره‌برداری بهینه از این جاذبه‌ها را کم و برای اکثر گردشگران این جاذبه‌ها ناشناخته مانده است. اعظمی و همکاران (۱۳۹۴) با تحلیل آثار اجتماعی، اقتصادی و محیطی گردشگری پایدار در روستای نوره به این نتیجه رسیدند که عامل اجتماعی مهمترین نقش را در گردشگری پایدار منطقه دارد. زیویار و همکاران (۱۳۹۴) امکان‌سنجی صنعت توریسم در شهر خرم‌آباد براساس مدل تحلیلی SWOT را بررسی نموده و خط مشی‌های راهگشا در جهت تقویت زیرساخت‌ها و پتانسیل‌های گردشگری شهر خرم‌آباد را ارائه نموده‌اند. عباسی و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان برنامه‌ریزی راهبردی توسعه گردشگری شهری (مطالعه موردی: شهر خرم‌آباد) به نتیجه رسیدند که وضعیت گردشگری خرم‌آباد در میان چهار حالت تهاجمی، تدافعی، محافظه کارانه و رقابتی مدل SWOT در حالت تهاجمی قرار دارد، یعنی باید با توجه به توانمندی‌های موجود درصدد بهره‌گیری از فرصت‌های پیشرو باشد و در گام بعدی اولویت‌بندی که با استفاده از ماتریس برنامه‌ریزی کمی صورت گرفته، راهبرد تهیه و تدوین یک برنامه جامع

مناسب و منظم بلندمدت در زمینه گردشگری خرم‌آباد عبارت است از ایجاد تاسیسات و اماکن رفاهی جهت اسکان سازمان یافته گردشگران در مجاورت مسیرها، اماکن فرهنگی و گردشگری و همچنین بازاریابی و تبلیغات فرامنطقه‌ای جهت معرفی و شناسایی بهتر شهر خرم‌آباد با توجه به معرفی این شهر از طرف دفتر سازمان ملل به عنوان شهر نمونه گردشگری در ایران به عنوان موثرترین راهبردها تعیین شدند.

شرفی (۱۳۹۸) در طرح پژوهشی با عنوان مطالعات پایه محور گردشگری خرم‌آباد-پلدختر به مطالعه جامع ابعاد گردشگری در محور تعریف شده پرداخته و به بیان این نکته پرداخته است که تصویب نتایج و دستاوردهای طرح‌های مطالعاتی و تثبیت و تعیین جایگاه مسیر ارتباطی خرم‌آباد-پلدختر در نظام گردشگری استان، گام مهمی در تبیین و تدوین نظام مدیریت و سازمان‌دهی گردشگری فضاهای مذکور خواهد بود. عباسی و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی روستاهای مستعد توسعه گردشگری در محور ارتباطی خرم‌آباد-پلدختر با مدل ویکور پرداختند. نتایج نشان داد که روستاهای سبزووار، بن لار و افرینه در رتبه‌های اول تا سوم جهت توسعه گردشگری روستایی در محورهای گردشگری مورد مطالعه قرار دارند.

۲. روش تحقیق

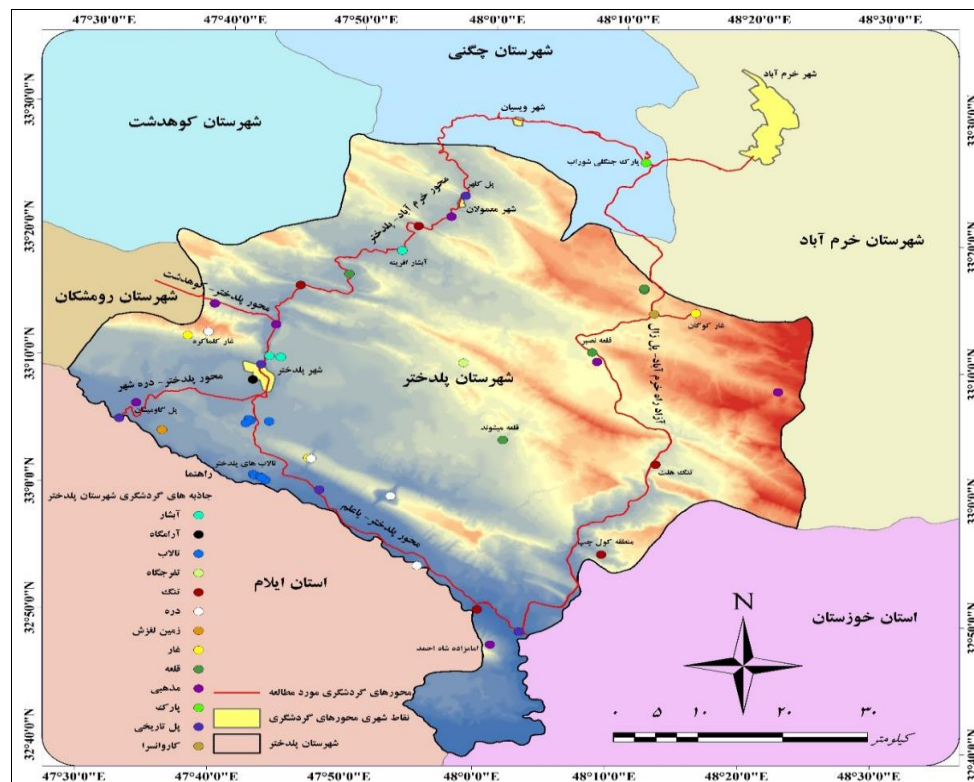
نوع تحقیق کاربردی، روش بکار گرفته شده توصیفی-تحلیلی مبتنی بر منابع اسنادی-پیمایشی است. گردآوری داده‌ها از طریق منابع و اسناد موجود، نقطه نظر متخصصان و داده‌های میدانی در محدوده مورد مطالعه صورت گرفت. از داده‌های بانک اطلاعاتی جاذبه‌های گردشگری استان لرستان، موقعیت راه‌های ارتباطی و زیرساخت‌های موجود و نرم‌افزار ArcGIS نیز در مراحل مختلف تحقیق استفاده شده است. جامعه آماری مورد مطالعه ۳۰ نفر از کارشناسان و

خرم‌آباد- پلدختر است. محورهای فرعی شامل محور پلدختر- رومشکان و محور پلدختر- دره شهر هستند. محور خرم‌آباد- پلدختر از پلیس راه بدرآباد شروع و تا محل اتصال این محور به محور خرم زال (بعد از عبور از پاعلم) می‌باشد. محور مذکور در ابتدا از شهرستان‌های خرم‌آباد و چگنی عبور می‌نماید و سپس بعد از روستای قالبی سفلی وارد شهرستان پلدختر می‌شود. بخش عمده محور در شهرستان پلدختر قرار گرفته است (شکل ۱). قرار گرفتن محدوده مورد مطالعه در مسیر گذرگاههای باستانی، واحد زاگرس چین خورده با سازندهای عمدتاً آهکی و آب و هوای چهار فصل، باعث شکل‌گیری عوارض تاریخی و طبیعی متعددی در شهرستان پلدختر و محور گردشگری مورد مطالعه شده است. به طوری که در حریم این محور جاذبه‌های گردشگری متعددی قرار دارند که برخی از آنها مانند پل دختر، پل کلهر، آبشار افرینه و غیره در فهرست آثار ملی ثبت شده‌اند.

متخصصان حوزه گردشگری در استان لرستان هستند که به جنبه‌های گردشگری محور مورد مطالعه اشراف دارند. پس از جمع‌آوری داده‌ها و شناسایی ۴ متغیر اصلی اقتصادی، اکولوژیکی، زیرساختی و فرهنگی- اجتماعی موثر بر وضعیت گردشگری منطقه در قالب پرسشنامه، مهمترین نقاط ضعف، قوت، فرصت و تهدید محور گردشگری مورد مطالعه در قالب مدل SWOT مورد تحلیل قرار گرفت. هم‌چنین در راستای تعیین دقیق تر وزن عوامل و فاکتورهای موثر، از مدل AHP بهره گرفته شد. در پایان به تحلیل یافته‌های حاصل از مطالعات میدانی و مدل‌های مورد استفاده پرداخته شد.

۲.۱. محدوده مورد مطالعه

محدوده مورد مطالعه، شهرستان پلدختر در جنوب استان لرستان و غرب ایران می‌باشد که دارای دو محور مواصلاتی اصلی و دو محور فرعی است. محورهای اصلی شامل محور خرم‌آباد- پلدختر و خرم زال می‌باشند، اگرچه محور اصلی گردشگری مورد نظر در این تحقیق محور

شکل ۱. موقعیت شهرستان پلدختر و جاذبه‌های گردشگری محور مورد مطالعه، منبع: نگارندگان، ۱۳۹۸

۳. یافته‌های تحقیق

پلدختر مورد مطالعه قرار گرفت که نتایج آنها در جداول ۱ و ۲ آمده است.

در این تحقیق ابتدا، مهمترین عوامل داخلی و بیرونی اثرگذار بر توسعه گردشگری مسیر ارتباطی خرم‌آباد-

جدول ۱. ماتریس عوامل داخلی مؤثر بر گردشگری مسیر ارتباطی خرم‌آباد- پلدختر

عوامل	نقاط قوت	نقاط ضعف
اقتصادی	- مستعد بودن منطقه جهت سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی گردشگری - برخورداری از موقعیت مواصلاتی به جنوب کشور - توانمندی و قابلیت‌های زیاد اقتصادی	- عدم وجود برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری دولتی به طور مناسب در خصوص سرمایه‌گذاری در مسیر گردشگری خرم‌آباد- پلدختر - عدم بهره‌گیری مناسب از سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در امور مربوط به گردشگری منطقه
اکولوژیکی (جغرافیایی)	- آب و هوای مطبوع و اقلیم مناسب گردشگری در فصول پاییز و زمستان - برخورداری از باغات زیبای انجیر - قطب سبزیجات استان - مسیر ارتباطی مناسب آزاد راه پل زال - عبور رودخانه کشکان در مسیر مورد مطالعه	- عدم توجه به رفتار طبیعی زیست بوم - آب و هوای گرم در فصول تابستان و بهار - فصلی بودن گردشگری - رخداد سیلاب‌های متوالی
زیرواسانی	- وجود رستوران‌های بین راهی - تجهیز برخی سایت‌های گردشگری نظیر تالاب‌های پلدختر و غار کوگان	- تخریب اکثر زیرساخت‌های شهرستان بر اثر سیل اخیر - ناکارآمدی استفاده از ابزارهای نوین در اطلاع‌رسانی محور گردشگری و عقده کفایت زیرساخت‌ها و تجهیزات ارتباطات و فناوری اطلاعات - کمبود فضای سبز، فضای عمومی و فضای سبز عمومی و فضای باز گردشگری - فقدان المان‌های مناسب - کمبود امکانات رفاهی و تفریحی - کمبود مراکز بهداشتی پیشرفته در سطح شهرستان - کم بودن سهم ناوگان حمل و نقل عمومی - وجود سازمانهای متعدد مسئول تصمیم‌گیر در امر گردشگری با تقسیم وظایف مبهم
فرهنگی- اجتماعی	- وجود مکان‌های تاریخی و دیدنی و میراث فرهنگی غنی - وجود حس مشارکت مردم در طرح‌های توسعه گردشگری - سهم ناچیز تورهای گردشگری در جذب گردشگر به شهرستان	- نبود امکانات و خدمات تفریحی کافی مخصوص بانوان و کودکان - عدم به‌روزرسانی و غن‌سازی برخی جاذبه‌ها - عدم وجود نیروی متخصص و آموزش دیده در بخش‌های متفاوت در منطقه - عدم آشنایی با آداب و رسوم خاص شهرستان یا جدی نگرفتن این آداب و رسوم از طرف گردشگران - پایین بودن میزان اطلاعات گردشگران و مسافران از تاریخ، فرهنگ، طبیعت و نقاط دیدنی و جذاب شهرستان - پایین بودن تعداد جشنواره‌های برگزار شده در زمینه معرفی قابلیت‌های گردشگری در داخل و خارج از استان لرستان

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۸

جدول ۲. ماتریس عوامل بیرونی مؤثر بر گردشگری مسیر ارتباطی خرم آباد- پلدختر

عوامل	فرصت‌ها	تهدیدها
اقتصادی	- افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری - ارتقاء تفکر اقتصاد سفر و گردشگری	- عدم ارائه تسهیلات لازم برای بخش خصوصی (وام‌های بلند مدت و)... - افزایش قیمت زمین و بورس بازی زمین و بالطبع افزایش بار مالی جهت ایجاد تسهیلات و تجهیزات گردشگری - برگشت کند سرمایه در بخش گردشگری
اکولوژیکی (جغرافیایی)	- قابلیت گردشگری بسیار بالای مسیر ارتباطی خرم-آباد- پلدختر به‌عنوان یکی از قطب‌های گردشگری استان - مناظر طبیعی زیبا نظیر تالاب‌ها	- بهره‌برداری بیش از ظرفیت و حد تعادل محیط طبیعی - تهدیدات زیست محیطی مانند خشکسالی‌های پی در پی چند سال گذشته - وجود احتمال رخداد مخاطرات طبیعی در فصول گردشگری مانند سیل فروردین ۹۸
زیرساختی	- اصلاح و بهبود زیرساخت‌های گردشگری موجود	- کمبود مناطق تفریحی اختصاصی جهت تفریح بانوان و کودکان - ناکافی بودن ظرفیت راه‌های ارتباطی به ویژه در زمان تعطیلات - کامل نبودن زیرساخت‌های رفاهی مناسب جهت رفاه حال عموم گردشگران از جمله هتل و اقامتگاه‌های مناسب - وجود مخاطرات طبیعی و زیست محیطی - عملکرد ضعیف تسهیلات و خدمات گردشگری - تخریب زیرساخت‌های ارتباطی و..... در سیل اخیر - کمبود ایمنی زیرساخت حمل و نقل در مسیر ارتباطی خرم آباد- پلدختر
فرهنگی- اجتماعی	- افزایش شمار گردشگران داخلی نسبت به سال‌های گذشته - افزایش انگیزه گردشگران برای سفر مجدد به منطقه با توجه به جاذبه‌های موجود فرهنگی-اجتماعی - برخورداری از قدمت و سابقه تاریخی و شکل‌گیری هویت اجتماعی و فرهنگی - فراهم بودن شرایط مناسب برای شناخت ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی استان برای گردشگران	- تبعات فرهنگی و اجتماعی ناشی از حضور گردشگران در فرهنگ و بافت اجتماعی بومی- محلی - نبود نظام جامع آماری در زمینه تعداد گردشگران ورودی و درآمد حاصل از گردشگری - عدم تبلیغات کافی و معرفی جاذبه‌های گردشگری استان

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۸

تجزیه و تحلیل عوامل داخلی با استفاده از مدل

AHP

در راستای تعیین دقیق تر وزن عوامل، اقدام به تشکیل ساختار درختی پژوهش و مقایسات زوجی و محاسبات اهمیت هر عامل بر اساس مدل سلسله مراتبی (AHP) از طریق نرم افزار ExpertChoice گردید. با این وجود، نخست

ماتریس مقایسات زوجی (مربوط به عوامل داخلی) بر اساس

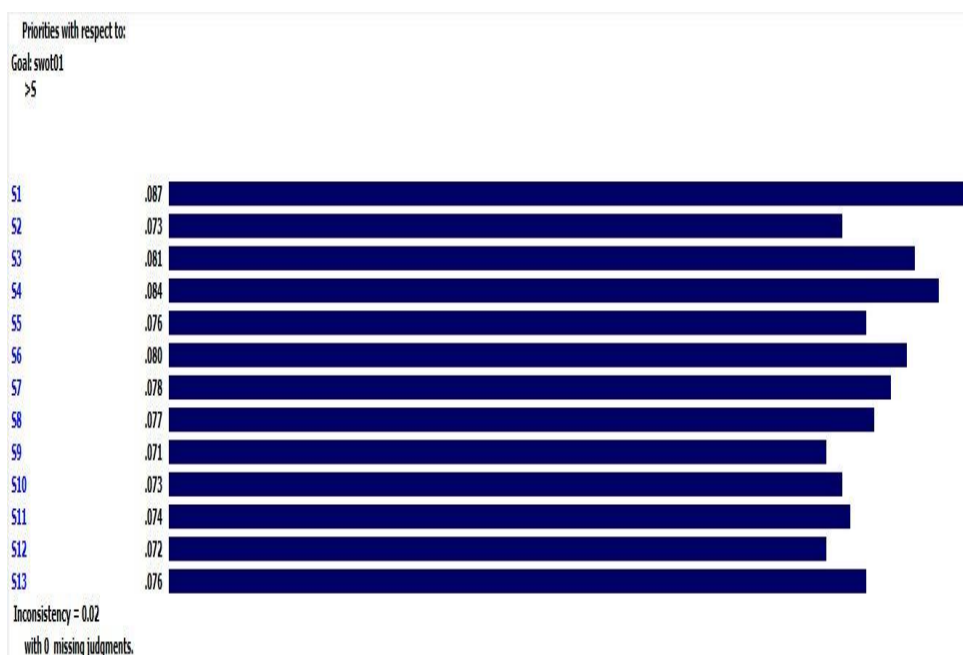
نظر خبرگان و متخصصین تکمیل گردید.

تجزیه و تحلیل نقاط قوت

در این مرحله برای ارزیابی وزن دقیق نقاط قوت از نرم افزار ExpertChoice استفاده شده است تا وزن دقیق آنها با استفاده از ماتریس مقایسات زوجی بدست آورد که در

شده است (شکل ۲).

نمودار زیر وضعیت هر یک از عامل های قوت نشان داده

شکل ۲. نتایج نهایی نقاط قوت محور گردشگری مورد مطالعه با استفاده از مدل ترکیبی (SWOT- AHP)

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۸

جهت افزایش تعداد گردشگران ورودی به منطقه استفاده مناسب به عمل آورد.

تجزیه و تحلیل نقاط ضعف

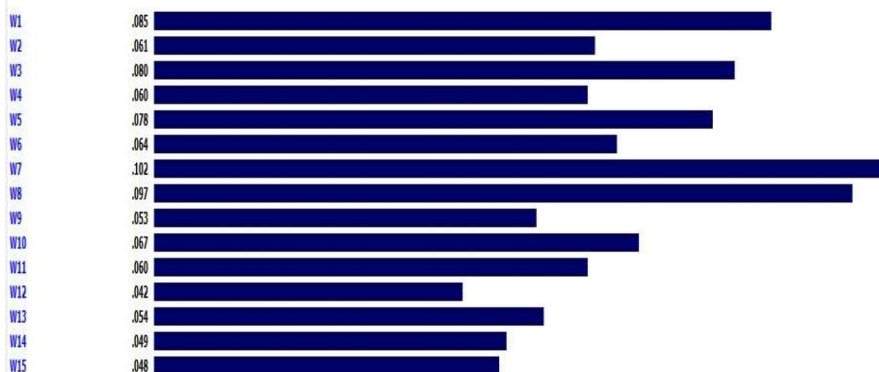
نتایج حاصل از تحلیل نقاط ضعف نشان می دهد که در بین مولفه های مذکور، ناکارآمدی استفاده از ابزارهای نوین در اطلاع رسانی گردشگری و عدم کفایت زیرساخت ها و تجهیزات ارتباطات و فناوری اطلاعات با کسب امتیاز ۰/۱۰۲ در جایگاه نخست واقع شده است. همچنین، مولفه، کمبود فضای سبز، فضای عمومی و فضای سبز عمومی و فضای باز گردشگری با کسب امتیاز ۰/۰۹۷ در جایگاه دوم از لحاظ میزان اهمیت واقع شده است. سومین مولفه عدم وجود برنامه ریزی و سرمایه گذاری دولتی به طور مناسب در خصوص سرمایه گذاری در مسیر ارتباطی خرم آباد- پلدختر با میزان امتیاز ۰/۰۸۵ می باشد. این سه عامل مهمترین ضعف های پیش روی گردشگری محدوده مورد مطالعه هستند (شکل ۳).

یافته ها و نتایج حاصل از مدل نشان می دهد که در بین مولفه های مورد مطالعه، مستعد بودن منطقه جهت سرمایه گذاری و برنامه ریزی گردشگری (S1) با کسب امتیاز ۰/۰۸۷ در جایگاه نخست در بین سایر عوامل قرار دارد و این امر بیانگر بیشترین اهمیت و اثرگذاری در بین مولفه ها می باشد. آب و هوای مطبوع و اقلیم مناسب گردشگری در فصول پاییز و زمستان (S2) نیز با به دست آوردن امتیاز ۰/۰۸۴ در جایگاه دوم واقع شده است. این دو عامل بیشترین امتیاز را دارا می باشند و باید بیشترین استفاده از این پتانسیل ها جهت استفاده درست از این فضاها صورت گیرد تا مسیرهای ارتباطی فضایی مناسبی برای گردشگران داخلی و خارجی باشد. از سوی دیگر در بین همین مولفه ها وجود مکان های تاریخی و دیدنی و میراث فرهنگی غنی، وجود حس مشارکت مردم در طرح های توسعه گردشگری و تجهیز برخی سایت های گردشگری نظیر تالاب های پلدختر در جایگاه های آخر واقع شده اند که نشان از میزان اهمیت آنها می باشد. لذا با برنامه ریزی می توان از این فرصت ها نیز

Priorities with respect to:

Goal: swot01

>W

Inconsistency = 0.05

with 0 missing judgments.

شکل ۳. تجزیه و تحلیل نقاط ضعف محور گردشگری مورد مطالعه با استفاده از مدل AHP: منبع: نگارندگان، ۱۳۹۸

خارجی نیز مشاهده گردید، نخست ماتریس مقایسات زوجی (مربوط به عوامل داخلی) براساس نظر خبرگان و متخصصین تکمیل گردید.

تجزیه و تحلیل عوامل تهدیدها

در این مرحله نیز مانند سایر مراحل فوق اقدام به تعیین وزن دقیق تهدیدها گردید که وضعیت هر یک از این عامل ها در شکل ۴ ارائه شده است.

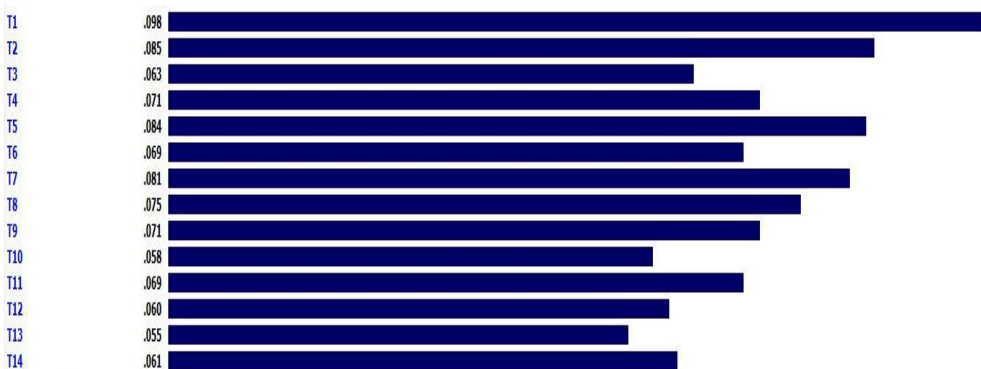
تجزیه و تحلیل عوامل خارجی با استفاده از AHP

همانطور که در تجزیه و تحلیل عوامل داخلی اشاره شد، در این مرحله نیز در راستای تعیین دقیق تر وزن هر عامل خارجی اقدام به تشکیل ساختار درختی پژوهش و مقایسات زوجی و محاسبات اهمیت هر عامل بر اساس مدل سلسله مراتبی (AHP) از طریق نرم افزار ExpertChoice گردید. برای رسیدن به این هدف طبق آنچه در ارزیابی عوامل

Priorities with respect to:

Goal: swot01

>T

Inconsistency = 0.02

with 0 missing judgments.

شکل ۴. تجزیه و تحلیل تهدیدهای محور گردشگری مورد مطالعه با استفاده از AHP: منبع: نگارندگان، ۱۳۹۸

میزان اثرگذاری و اهمیت واقع شده‌اند. بر این اساس، مولفه عدم ارائه تسهیلات لازم برای بخش خصوصی (وام‌های

شکل ۴ نشان می‌دهد که مولفه‌های تهدید هر کدام براساس امتیاز کسب شده در جایگاه‌های متفاوتی بر اساس

بلندمدت و غیره) با کسب امتیاز ۰/۰۹۸ در جایگاه اول واقع شده است و بیانگر میزان اثرگذاری آن بر روی محدوده مورد مطالعه می‌باشد. افزایش قیمت زمین و بورس‌بازی زمین و بالطبع افزایش بار مالی جهت ایجاد تسهیلات و تجهیزات گردشگری و برگشت کند سرمایه در بخش گردشگری به عنوان دومین مولفه شناخته از نظر کارشناسان و خبرگان جامعه بوده است و میزان امتیاز آن ۰/۰۸۵ می‌باشد. سومین مولفه در این زمینه کمبود مناطق تفریحی

اختصاصی جهت تفریح بانوان و کودکان با کسب امتیاز ۰/۰۸۴ اشاره کرد که هر سه آنها بیشترین نقش را در کاهش تعداد گردشگران ورودی به مسیر گردشگری خرم‌آباد - پلدختر و به طور کلی شهرستان پلدختر دارند.

تجزیه و تحلیل فرصت‌ها

در تحلیل فرصت‌های موجود جهت توسعه محور گردشگری مورد مطالعه، اقدام به رتبه‌بندی آنها گردید که نتایج آنها در شکل ۵ قابل مشاهده می‌باشد.

شکل ۵. تجزیه و تحلیل فرصت‌های موجود در محور گردشگری مورد مطالعه با استفاده از AHP

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۸

افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری، قابلیت گردشگری بسیار بالای مسیر ارتباطی خرم‌آباد- پلدختر به عنوان یکی از قطب‌های گردشگری استان و اصلاح و بهبود زیرساخت‌های گردشگری موجود و غیره اشاره کرد که میزان امتیاز آنها به ترتیب ۰/۱۶۶، ۰/۱۴۳ و ۰/۱۰۷ بوده است که این عوامل بیشترین نقش را در توسعه گردشگری مسیر گردشگری مورد مطالعه می‌تواند داشته باشند و با توجه به جایگاه‌های اول تا سوم می‌توان دریافت که این سه مولفه مذکور می‌

تواند نقش موثری و پراهمیتی در کاهش نقاط ضعف و تهدیدها داشته باشد و در نتیجه باعث بهبود وضعیت مسیر گردشگری شود. در نهایت پس از محاسبه وزن مربوط به هر یک از معیارها و زیرمعیار و مقایسه زوجی آنها، وزن نسبی هر یک از معیارهای کلی تعیین شده است که در شکل ۶ قابل مشاهده می‌باشد.

بنابراین، کل مقایسات زوجی و تعیین وزن نهایی کلیه عوامل در چهار سطوح ساختار تحقیق در جدول شماره ۳ ارائه شده است

جدول ۳. کل مقایسات زوجی و تعیین وزن نهایی

وزن نهایی	ضعف و تهدید (WT)	ضعف و فرصت (WO)	قوت و تهدید (ST)	قوت و فرصت (SO)	سطح ۲	سطح ۱
۰/۰۳۳	۰/۰۰۸	۰/۰۰۸	۰/۰۰۹	۰/۰۰۸	O1 (L: .166)	O (L: .181)
۰/۰۱۸	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	O2 (L: .102)	
۰/۰۲۳	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	۰/۰۰۷	O3 (L: .143)	
۰/۰۱۹	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۵	O4 (L: .101)	
۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۴	O5 (L: .107)	
۰/۰۱۶	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	O6 (L: .102)	
۰/۰۱۷	۰/۰۰۴	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	O7 (L: .091)	
۰/۰۱۷	۰/۰۰۴	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	O8 (L: .092)	
۰/۰۱۹	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	O9 (L: .096)	
۰/۱۸۲	۰/۰۴۴	۰/۰۴۷	۰/۰۴۶	۰/۰۴۵	O (L: .181) Total	
۰/۰۲۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۷	۰/۰۰۶	۰/۰۰۶	S1 (L: .087)	S (L: .261)
۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	S10 (L: .073)	
۰/۰۲۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	S11 (L: .074)	
۰/۰۱۹	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	S12 (L: .072)	
۰/۰۲۳	۰/۰۰۶	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	S13 (L: .076)	
۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	S2 (L: .073)	
۰/۰۲۳	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۶	S3 (L: .081)	
۰/۰۰۲	۰/۰۰۴	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	S4 (L: .084)	
۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	S5 (L: .076)	
۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	S6 (L: .080)	
۰/۰۲۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۶	S7 (L: .078)	
۰/۰۲۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	S8 (L: .077)	
۰/۰۱۹	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	S9 (L: .071)	
۰/۲۷۳	۰/۰۶۷	۰/۰۶۶	۰/۰۷۱	۰/۰۶۹	S (L: .261) Total	
۰/۰۳۲	۰/۰۰۷	۰/۰۰۹	۰/۰۰۷	۰/۰۰۹	T1 (L: .098)	T (L: .315)
۰/۰۱۷	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	T10 (L: .058)	
۰/۰۱۹	۰/۰۰۴	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۶	T11 (L: .069)	
۰/۰۱۹	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۵	T12 (L: .060)	
۰/۰۱۷	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۵	T13 (L: .055)	
۰/۰۱۹	۰/۰۰۴	۰/۰۰۶	۰/۰۰۴	۰/۰۰۵	T14 (L: .061)	
۰/۰۲۶	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	۰/۰۰۸	۰/۰۰۷	T2 (L: .085)	
۰/۰۲۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	T3 (L: .063)	
۰/۰۲۴	۰/۰۰۷	۰/۰۰۶	۰/۰۰۶	۰/۰۰۶	T4 (L: .071)	
۰/۰۲۷	۰/۰۰۶	۰/۰۰۸	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	T5 (L: .084)	
۰/۰۰۲	۰/۰۰۶	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۶	T6 (L: .069)	
۰/۰۲۳	۰/۰۰۶	۰/۰۰۷	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	T7 (L: .081)	

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۸

ادامه جدول ۳. کل مقایسات زوجی و تعیین وزن نهایی

وزن نهایی	ضعف و تهدید (WT)	ضعف و فرصت (WO)	قوت و تهدید (ST)	قوت و فرصت (SO)	سطح ۲	سطح ۱
۰/۰۲۴	۰/۰۰۵	۰/۰۰۷	۰/۰۰۶	۰/۰۰۶	T8 (L: .075)	
۰/۰۲۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۴	۰/۰۰۶	T9 (L: .071)	
۰/۳۰۹	۰/۰۷۵	۰/۰۸۳	۰/۰۶۹	۰/۰۸۲	T (L: .315) Total	
۰/۰۲۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	W1 (L: .085)	W (L: .243)
۰/۰۱۴	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۵	W10 (L: .067)	
۰/۰۱۵	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	W11 (L: .060)	
۰/۰۰۹	۰/۰۰۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۲	۰/۰۰۲	W12 (L: .042)	
۰/۰۱۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	W13 (L: .054)	
۰/۰۱۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	W14 (L: .049)	
۰/۰۰۹	۰/۰۰۲	۰/۰۰۲	۰/۰۰۲	۰/۰۰۳	W15 (L: .048)	
۰/۰۱۶	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	W2 (L: .061)	
۰/۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	W3 (L: .080)	
۰/۰۱۴	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	W4 (L: .060)	
۰/۰۱۷	۰/۰۰۴	۰/۰۰۳	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	W5 (L: .078)	
۰/۰۱۶	۰/۰۰۴	۰/۰۰۳	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	W6 (L: .064)	
۰/۰۲۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۶	۰/۰۰۷	۰/۰۰۷	W7 (L: .102)	
۰/۰۲۶	۰/۰۰۶	۰/۰۰۶	۰/۰۰۷	۰/۰۰۷	W8 (L: .097)	
۰/۰۱۲	۰/۰۰۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	W9 (L: .053)	
۰/۲۳۷	۰/۰۵۲	۰/۰۵۶	۰/۰۶۳	۰/۰۶۶	W (L: .243) Total	
۱/۰۰	۰/۲۳۸	۰/۲۵۲	۰/۲۴۹	۰/۲۶۲		وزن نهایی

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۸

بر اساس جدول ۳، مقایسات زوجی بین گزینه‌های پژوهش (WT، WO، ST، SO) و همچنین هر یک از نقاط قوت، ضعف، تهدید و فرصت‌ها نرمال‌سازی گردید. یافته‌ها نشان می‌دهد که در بین نقاط فرصت‌ها (O1) بر استراتژی‌های (SO، ST، WO و WT) به ترتیب برابر ۰/۰۰۸، ۰/۰۰۹، ۰/۰۰۸، ۰/۰۰۸ می‌باشد. این امتیاز بیانگر بیشترین تاثیرگذاری را بر راهبردهای چهارگانه داشته و در نتیجه تاثیر کل عامل نقطه فرصت (O3) بر راهبردهای چهارگانه فوق برابر (۰/۰۳۳) است. در بین نقاط قوت، (S1) بیشترین تاثیرگذاری را دارد، به طوری که این عامل بر استراتژیهای چهارگانه (SO، ST، WO و WT) به ترتیب امتیاز برابر (۰/۰۰۶)، (۰/۰۰۶)، (۰/۰۷۶)، (۰/۰۰۶) می‌باشد و از اهمیت

بیشتری نسبت به سایر نقاط قوت دارد و نتیجه تاثیر کل آن بر استراتژی‌های چهارگانه ۰/۰۲۵ می‌باشد. در بین عوامل تهدید (T1) از لحاظ اثرگذاری و اهمیت در بین مولفه‌های تهدید بیشترین نقش را بر راهبردهای چهارگانه داشته است و میزان امتیاز آن به ترتیب اثرگذاری بر روی استراتژی‌های چهارگانه (SO، ST، WO و WT) برابر ۰/۰۰۹، ۰/۰۰۷، ۰/۰۰۹، ۰/۰۰۷ می‌باشد و تاثیر کل این عامل (T2) بر استراتژی‌های فوق الذکر ۰/۰۳۲ است. در نهایت از بین نقاط ضعف می‌توان به (W8) اشاره کرد که بیشترین اثرگذاری را در بین مولفه‌ها داشته است و میزان اثرگذاری آن روی استراتژی‌های چهارگانه (SO، ST، WO و WT) به ترتیب امتیاز عبارتند از ۰/۰۰۷، ۰/۰۰۷، ۰/۰۰۶، ۰/۰۰۶ که تاثیر

کلی آن بر این استراتژی‌ها برابر ۰/۰۲۶ است. همچنین در خارجی آورده شده است.

جدول ۴ نتایج مقایسات زوجی حاصل از عوامل داخلی و

جدول ۴. محاسبه و مقایسه وزن معیارهای تاثیرگذار در اتخاذ راهبردهای چهارگانه

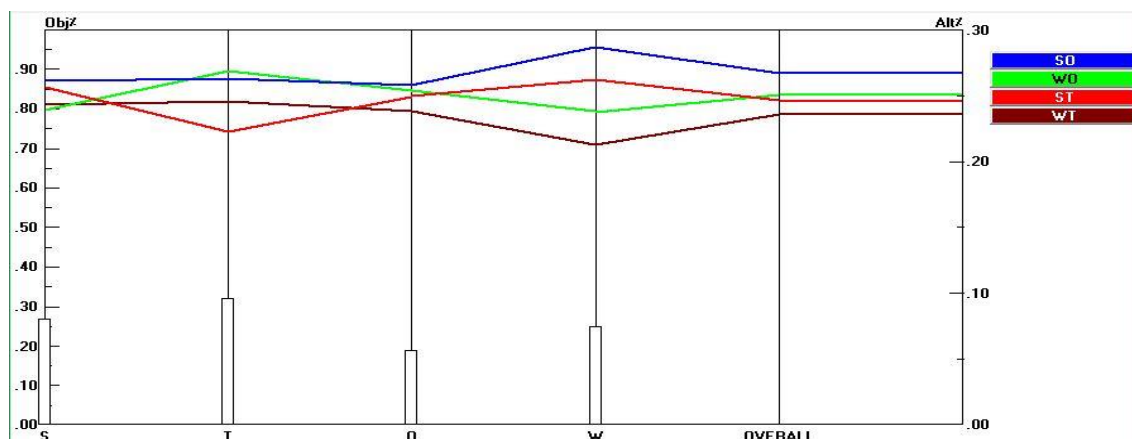
Alts	O (L: .181)	S (L: .261)	T (L: .315)	W (L: .243)	وزن نهایی
SO	۰/۰۴۵	۰/۰۶۹	۰/۰۸۲	۰/۰۶۶	۰/۲۶۲
ST	۰/۰۴۶	۰/۰۷۱	۰/۰۶۹	۰/۰۶۳	۰/۲۴۹
WO	۰/۰۴۷	۰/۰۶۶	۰/۰۸۳	۰/۰۵۶	۰/۲۵۲
WT	۰/۰۴۴	۰/۰۶۷	۰/۰۷۵	۰/۰۵۲	۰/۲۳۸
وزن نهایی	۰/۱۸۲	۰/۲۷۳	۰/۳۰۹	۰/۲۳۷	۰/۱۰۰۱

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۸

انتخاب راهبردهای قابل قبول

در این مرحله بررسی و تحلیل میزان واقع گرایانه بودن نتایج نهایی و خروجی محاسبات مد نظر می باشد، به طوری که در این مرحله از روش نظامند تحلیل حساسیت استفاده شده است که این تحلیل یک روش نظامند برای تعیین میزان اهمیت معیارها و زیر معیارهای پژوهش دانست که بر ارزیابی نهایی و تعیین راهبردهای برتر در توسعه گردشگری و افزایش ورود گردشگران به مسیر مورد مطالعه تاثیر می گذارد. با این وجود، این تحلیل به منظور اثر تغییرات وزن معیارها و میزان ارجحیت بر رتبه بندی است که راهبردهای مطرح شده در منطقه مورد مطالعه اعمال و نتایج آن در شکل ۷ ارائه شده است.

نتایج جدول ۴ می دهد که فرصت ها با امتیازات ۰/۰۴۵ بر استراتژی تهاجمی (SO)، ۰/۰۴۶ بر استراتژی تدافعی (ST)، ۰/۰۴۷ بر استراتژی تنوع (WO) و ۰/۰۴۴ بر استراتژی بازنگری (WT) تاثیرگذار بوده اند. نقاط قوت نیز با امتیاز ۰/۰۶۹ بر استراتژی تهاجمی (SO)، ۰/۰۷۱ بر استراتژی تدافعی (ST)، ۰/۰۶۶ بر استراتژی تنوع (WO) و ۰/۰۶۷ بر استراتژی بازنگری (WT) تاثیرگذار بوده اند. تهدیدها نیز با امتیاز ۰/۰۸۲ بر استراتژی تهاجمی (SO)، ۰/۰۶۹ بر استراتژی تدافعی (ST)، ۰/۰۸۳ بر استراتژی تنوع (WO) و ۰/۰۷۵ بر استراتژی بازنگری (WT) تاثیرگذار بوده اند. در نهایت اینکه ضعف ها نیز با امتیاز ۰/۰۶۶ بر استراتژی تهاجمی (SO)، ۰/۰۶۳ بر استراتژی تدافعی (ST)، ۰/۰۵۶ بر استراتژی تنوع (WO) و ۰/۰۵۲ بر استراتژی بازنگری (WT) تاثیرگذار بوده اند.

شکل ۷. تحلیل حساسیت عملکردی گزینه ها، منبع: نگارندگان، ۱۳۹۸

۴. بحث و نتیجه گیری

شهرستان پلدختر و محور گردشگری خرم‌آباد- پلدختر به عنوان جزئی از نظام گردشگری این محدوده، علیرغم پتانسیل‌ها و جاذبه‌ها متعدد گردشگری مانند گردشگری مذهبی، ژئوتوریسم، اکوتوریسم، اگروتوریسم، گردشگری روستایی و غیره. دارای وضعیت گردشگری مطلوبی نمی‌باشد، به طوری که محور گردشگری مورد مطالعه بیشتر به عنوان یک معبر تا مقصد گردشگری ایفای نقش می‌نماید. همچنین مسیر ارتباطی خرم‌آباد- پلدختر با وجود نقش و عملکرد محوری در نظام گردشگری منطقه، در حال حاضر فاقد برنامه منسجم، مدون و سازماندهی شده در جهت معرفی جاذبه‌های گردشگری، تبلیغ و ترویج الگوهای نوین گردشگری است.

بررسی و تحلیل نقاط عوامل داخلی و خارجی مؤثر بر وضعیت گردشگری محور مورد مطالعه حاکی از آن است که علی‌رغم وجود پتانسیل‌های متعدد، عدم وجود زیرساخت‌های لازم و استفاده نکردن از ابزارهای تبلیغاتی و اطلاع‌رسانی جهت معرفی ظرفیت‌های گردشگری منطقه مورد مطالعه، باعث استفاده نشدن از ظرفیت این پتانسیل‌ها جهت توسعه منطقه به ویژه جوامع محلی شده است. تحلیل استراتژی‌ها نشان داد که استراتژی ST (بهره‌گیری از نقاط قوت موجود و کاهش تهدیدات مؤثر بر فرایند گردشگری) محور مورد مطالعه، مناسب‌ترین راهبرد توسعه می‌باشد. در اجرای راهبردهای ST تلاش می‌شود با استفاده از نقاط قوت اثرات ناشی از تهدیدات موجود در محیط خارج کاهش یابد یا از بین بروند.

فهرست منابع

اعظمی، موسی؛ جلیلیان، سارا و هاشمی امین، ناهید. ۱۳۹۴. "تحلیل آثار اجتماعی، اقتصادی و محیطی گردشگری پایدار (مطالعه موردی: روستای نوره)"، *مجله برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری*، شماره ۱۴، صص ۱۷۴-۱۵۴.

از جمله راهبردهای پیشنهادی جهت رفع موانع توسعه گردشگری محور مورد مطالعه می‌توان به مواردی مانند بهبود وضعیت واحدهای اقامتی و پذیرایی با بهره‌گیری از منابع مالی سرمایه‌گذاران بالقوه و تسهیلات بانکی کم بهره، حفاظت از جاذبه‌های گردشگری به کمک بخش دولتی، افزایش سطح آگاهی مردم نسبت به فرهنگ گردشگری به کمک مدیران و مسئولان دولتی، استفاده از کانال‌های مستقیم نظیر اینترنت و ایجاد دفاتر اطلاع‌رسانی و بازاریابی در بازارهای کنونی، تقویت عملکرد تسهیلات و خدمات گردشگری، بهبود نظارت بر عملکرد واحدها ارائه دهنده خدمات گردشگری و تقویت و توسعه واحدهای بومگردی اشاره نمود. نتایج مطالعه مشابه زیویار و همکاران (۱۳۹۲) نیز نشان داد که شهر خرم‌آباد از جاذبه‌های توریستی فراوانی برخوردار است و دارای قابلیت‌های محیطی بسیاری است. لیکن شهر از انطباق‌پذیری لازم با محیط برخوردار نیست و باید با اتخاذ استراتژی‌هایی درصدد از بین بردن تهدیدها جهت تبدیل به فرصت برآمد.

تقدیر و سپاسگزاری

این مقاله مستخرج از طرح پژوهشی مطالعات پایه محور گردشگری خرم‌آباد- پلدختر می‌باشد که با حمایت مالی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان لرستان انجام شده است. بنابراین نویسندگان مقاله از همکاری مدیران و کارشناسان حوزه گردشگری این اداره کل تقدیر و تشکر می‌نمایند.

- بهاروندی، عطاءالدین. ۱۳۹۲. "بررسی نقش تالاب‌های ولیعصر در جذب گردشگر و تأثیر آن بر شهر پلدختر"، **اولین همایش حفاظت از تالاب‌ها و اکوسیستم‌های آبی ایران**، همدان، شرکت هم‌اندیشان محیط‌زیست فردا.
- پاپلی‌یزدی، محمد حسین و سقایی، مهدی. ۱۳۹۰. "توریسم، مفاهیم و ماهیت آن"، تهران، انتشارات سمت.
- تقی‌زاده انصاری، حسن. ۱۳۸۳. "جهانگردی در ایران، سیاست‌ها، برنامه‌های عمرانی و توسعه با رویکرد به جاذبه‌های طبیعی گردشگری"، تهران، انتشارات اندیشه پویا.
- تیموری، راضیه؛ کرمی، فریبا؛ تیموری، زینب و صفدری، امین. ۱۳۹۳. "عوامل مؤثر بر گردشگری مکان‌های تاریخی شهری (مطالعه موردی: بازار تاریخی کلانشهر تبریز)"، **نشریه گردشگری شهری**، شماره ۱، صص ۶۳-۷۸.
- ثروتی، محمدرضا و کزازی، الهام. ۱۳۸۵. "ژئوتوریسم و فرصت‌های برنامه‌ریزی در استان همدان"، **فصلنامه جغرافیایی فضای گردشگری**، شماره ۱۶، صص ۳۷-۱.
- زاهدی، شمس‌السادات. ۱۳۸۵. "چالش‌های توسعه پایدار از منظر اکوتوریسم"، **مدرس علوم انسانی**، شماره ۳، صص ۸۹-۱۰۴.
- زیویار، پروانه؛ تیموری، سمیه و نوروزی، مصطفی. ۱۳۹۴. "امکان‌سنجی صنعت توریسم در شهر خرم‌آباد بر اساس مدل تحلیلی SWOT"، **فصلنامه جغرافیایی سرزمین**، شماره ۳۹، صص ۷۳-۸۸.
- شرفی، سیامک. ۱۳۹۸. "مطالعات پایه محور گردشگری خرم‌آباد-پلدختر"، طرح پژوهشی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان لرستان، صص ۴۸۶-۱.
- عباسی، حامد؛ شرفی، سیامک و موسوی، سیده شهناز. ۱۳۹۹، "شناسایی روستاهای مستعد توسعه گردشگری در مسیرهای ارتباطی شهرستان پلدختر"، **مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی**، شماره ۱، صص ۱۶-۱.
- عباسی، مصیب؛ شاکرمی، نعمت و ملک، رحمت‌الله. ۱۳۹۷. "برنامه‌ریزی راهبردی توسعه گردشگری شهری نمونه مورد مطالعه: شهر خرم‌آباد"، **آمایش جغرافیایی فضا**، شماره ۲۸، صص ۱۶۸-۱۵۵.
- عباسی، دیاکو؛ سلاجقه، بهرنگ و زارع، علی. ۱۳۹۲. "تبیین پروفایل رفتاری گردشگران در جزایر خلیج فارس"، **فصلنامه خلیج فارس**، شماره ۲، صص ۵۹-۳۵.
- عبدلی، اصغر؛ شاپوری، میلاد و میرزایی، حبیب. ۱۳۹۴. نقش جاذبه‌های اکوتوریستی در توسعه گردشگری شهرستان خرم‌آباد (با استفاده از مدل راهبردی SWOT)، **کنفرانس بین‌المللی فرصت‌های سرمایه‌گذاری در استان لرستان**، لرستان، دانشگاه لرستان.
- عزیزیان، محمدصادق؛ دلفانی، مهدی و جامه بزرگ، ندا. ۱۳۹۱. "بررسی راهکارهای توسعه گردشگری در شهرستان پلدختر"، **اولین همایش ملی گردشگری و طبیعت‌گردی ایران زمین**، همدان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، شرکت هم‌اندیشان محیط‌زیست فردا.
- فکری‌زاد، نازنین و وثوقی، لیلا. ۱۳۹۶. "اولویت‌بندی پهنه‌های مناسب توسعه اکوتوریسم در شهرستان تالش با GIS و AHP"، **برنامه‌ریزی فضایی**، شماره ۲۳، صص ۱۲۴-۱۰۱.
- موحد، علی؛ دولتشاه، صدیقه. ۱۳۹۰. "بررسی ظرفیت‌های گردشگری جهت توسعه گردشگری شهری خرم‌آباد"، **آمایش جغرافیایی فضا**، شماره ۱، صص ۱۰۲-۸۷.
- موسوی، میرنجف؛ اسحاق، جلالیان؛ کهکی، فاطمه‌السادات. ۱۳۹۶. "تدوین سناریوهای عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری استان آذربایجان غربی با استفاده از سناریو ویزارد"، **گردشگری شهری**، شماره ۳، صص ۶۲-۴۹.

- Akbari, M, & Moradpoor, A. 2014. "Tourism in Chabahar, an Opportunity for Sustainable Development (With Emphasis on Geotourism)". **Journal of Social Issues & Humanities**. Vol. 2. No.12. PP. 41-46.
- Dwyer L., Edwards D., Mistilis N., Roman C. & Scott, N. 2009. "Destination and enterprise management for a tourism future". **Tourism Management**. Vol. 30. No. 2. PP. 63-74.
- Hall, C.M: & Page, S.J. 2002. "The Geography of Tourism and Recreation". **Routledge**. Second edition. 339.
- Higgins-Desbiolles, F. 2004. "More than an industry: The forgotten power of tourism as a social force". **School of Management, University of South Australian**. 27. PP1208-1192 .
- Khuong, M. N., & Nguyen, P. A. 2017. "Factors affecting tourist destination satisfaction and return intention—a study in Ho Chi Minh City, Vietnam". **Journal of Economics, Business and Management**. Vol. 5. No. 2. PP. 95-102.
- Rodríguez, M. O. L., Sánchez, C. A. F., Félix, J. Q., & Estrada, I. C. 2018. "Factors that affect the demand of tourism in Mexico: competitive analysis". **Journal of Tourism Analysis: Revista de Análisis Turístico**. Vol. 25. No. 2. PP. 154-166.
- Suprayitno, E. 2012. "The important factors of tourism development in Singapore". **IQTISHODUNA**.

Investigation of Factors Affecting Tourism Status of Khorramabad-Poldokhtar Road

Siyamack Sharafi^{*1}, Assistant Professor in Department of Geography, Faculty of Humanities and Literature sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

Maryam Beyranvandzadeh, PhD in Department of Human Geography and Landuse Planning, Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

Nobakht Sobhani, Ph.D in Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Humanities, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Received: 14 August 2020

Accepted: 24 January 2021

Abstract

Tourism is one of the most dynamic economic activities of the present era, which, through the combination and simultaneous use of internal and external resources, has many social, economic, environmental and cultural benefits. If the tourism industry is properly planned according to the framework and principles of sustainable development and with the proper participation of the public and private sectors, it can strengthen the socio-cultural structure, increase the value of cultural and natural heritage and lead to effects positive economically. The present study was conducted in the Khorramabad-Poldakhtar tourism road with a descriptive-analytical method and with the aim of examining the dimensions affecting the tourism situation of this road. The study population consisted of 30 experts and experts in the field of study. The data were analyzed using SWOT and AHP analytical model. The results showed that the region's susceptibility to investment and tourism planning, the inefficiency of using new tools in information, tourism and the inadequacy of infrastructure and equipment, communications and information technology, increase the private sector's incentive to invest in the sector. Tourism and non-provision of necessary facilities for the private sector are the most important strengths, weaknesses, opportunities and threats facing the development of tourism-oriented studies, respectively. Also, ST strategy is the most appropriate strategy for tourism development of communication route Khorramabad - Poldokhtar.

Keywords: Tourism Capabilities, AHP and SWOT Model, Khorramabad - Poldokhtar Tourism Road.

^{*1} Corresponding Author: email: sharafi.si@lu.ac.ir

To cite this article:

Sharafi, S., Beyranvandzadeh, M., Sobhani, N. (2021). Investigation of Factors Affecting Tourism Status of Khorramabad-Poldokhtar Road. Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas, 1(4), 89-105. Doi:10.29252/gsma.1.2.89